

***Леся
Українка
"Давня
казка"***

Портфоліо письменниці:

При народженні: Лариса Петрівна Косач

Дата народження: 13 (25) лютого 1871

Місце народження: м. Новоград-Волинськ

Дата смерті: 19 липня (1 серпня) 1913 (42 роки)

Місце смерті: м. Сурамі, Грузія

Національність: українка

Мова творів: українська, російська,
французька

Рід діяльності: прозаїк, поет, драматург,
публіцист

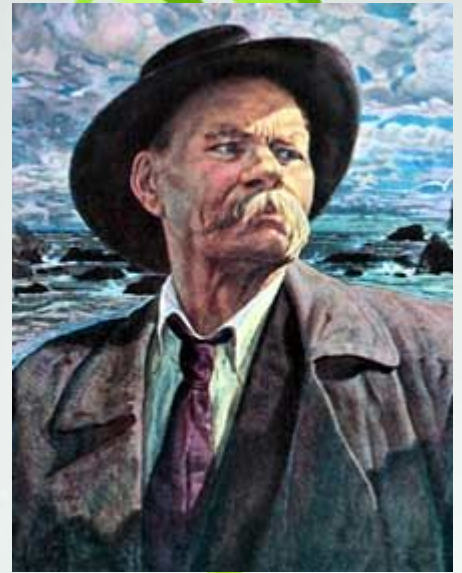
Роки активності: 1884–1913

Жанр: драматична поема, вірш

**Прославимо
поетів, у яких
один бог —
красиво сказане,
безстрашне
слово правди.**

Максим

Горький

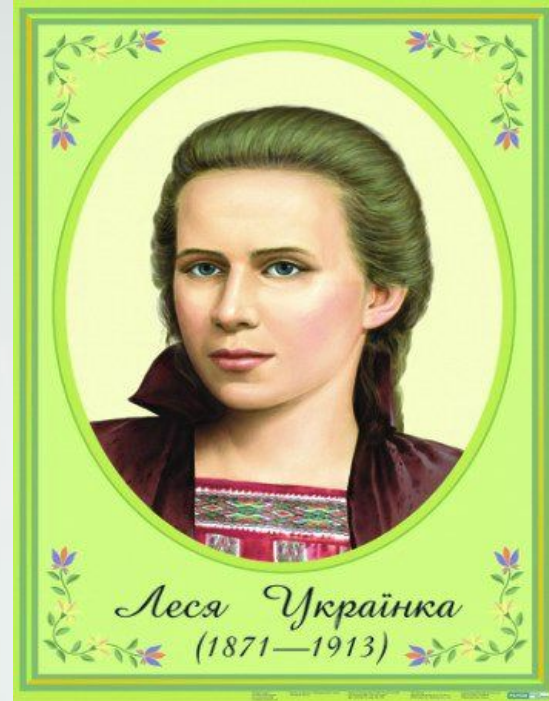

***Твір, який
читають, має
теперішнє;
твір, який
перечитують,
має майбутнє.***

О. Дюма-син

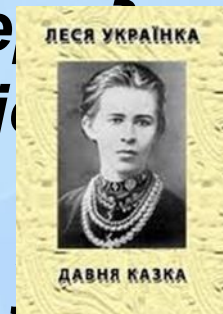

**Не поет, хто
забуває
Про страшні народні
рани,
Щоб собі на вільні
руки
Золоті надіть
кайдани!**

Історія написання твору:

«Давню казку» Леся Українка написала в 1893 році. На ту пору вона вже була зрілим поетом. Своє місце як митець письменниця бачила лише серед найпередовіших, революційних представників суспільства — серед робітників.

Твір «Давня казка» вперше був опублікований у львівському журналі «Життя і слово» за 1896 рік, а пізніше — в другій збірці віршів Лесі Українки «Думи і мрії». У час творення цієї поеми одні письменники реакційного напрямку заявляли, що мистецтво потрібно лише для розваги, інші — що історію вершать царі, королі, володарі трудящих, що гнобительський лад — непорушний, вічний.

Поемою «Давня казка» Леся Українка давала гостру відсіч носіям цих теорій.

Тема: зображення боротьби трудящих проти своїх поневолювачів та ролі і місця поета у визволенні народу гніту.

Ідея: уславлення мужності, цілеспрямованості, віри у щасливе життя (поет); засудження жорстокості, жаги до збагачення, прагнення поневолити народ (Бертольдо).

Основна думка: у пошані народній завжди залишаються ті, хто захищав, відстоював інтереси простого люду.

Жанр: ліро-епічна соціальна поема-казка. (Від казки — зачин, події відбуваються в давноминулі часи, в якійсь невідомій країні, головні персонажі — поет і Бертольдо — зустрічаються тричі, як і в казках)

Теорія літератури:

***Ліро-епічна поема —
віршований твір, у якому
сюжет на суспільну
тематику поєднується з
ліричними відступами або
розкриває чітку авторську
позицію щодо важливих
суспільних тем.***

Композиція:

Твір складається з чотирьох розділів.

Експозиція: знайомство з поетом.

Зав'язка: зустріч поета з Бертольдом.

Кульмінація: конфлікт між Бертольдом і поетом.

Розв'язка: довічне ув'язнення поета, його смерть; «а поетові нащадки Слово гострее»

Віршований розмір:

У строфах поеми «Давня казка» заримована лише половина рядків:

**Золотих не хочу лаврів,
З ними щастя не здобуду,
Як я ними увінчаюсь
То поетом вже не буду.**

Такі вірші називаються напівбілими, або римованими.

Чотиристопний хорей, яким написано «Давню казку», з одного боку, сприяє стрімкому розгортанню сюжету, з другого — наближає вірш до розмовної мови казки, передає ритм часу, протягом якого наростає конфлікт між групами людей.

Мовно-виражальні засоби

А) Поетичний синтаксис:

антитеза, інверсія,

фразеологізми: «Наша земля німов на крилах», «Кажуть весь поміст у пеклі з добрих замірів зложився», «Золотих не хочу лаврів», «спіймати вітра в полі».

Б) Тропи: епітети, метафори,

порівняння: сумна діброва, рими-соколята, думи-чарівниці; «сонечко червоне заховалось за діброву», «час летів», «розливався людський стогін всюди хвилиною сумною», «пісні ідуть по людях».

В) Лексика твору: загальноновживані слова, архаїзми із західноєвропейської літератури, фольклору (граф, графство, ~~дворяни~~ сатира в поемі.

В іронічному плані вживаються слова «лицар» і «лицарство» щодо Бертольда та його воїнів. На Україні «лицар» — мужня, саможертвна, благородна людина, захисник волі. Таким лицарем Леся Українка вважала поета:

**Нас таки чимале військо,
Маєм свого отамана,
Він у нас одважний лицар...**

В іронічному плані написані окремі рядки «поетових пісень». У сатиричному плані показано взаємини між графом Бертольдом і царедом

Проблеми і мотиви твору:

- **роль митця в суспільстві;**
- **служіння музі й народові;**
- **суть людського щастя, вдячності;**
- **війни заради збагачення.**

Інформаційне ґроно до образу

поета

Пое

т

гордий, впевнений у своїх діях

“...Божа людина”

“завжди вільний”

“лиха не боюся”

“ Я на крилах думки лину.”

не приваблює золото, слава

Інформаційне ґроно до образу Бертольда:

Бертоль
ДО

“Лихий такий, крий
боже”

прагнення до
збагачення

зневажливе ставлення
до простого люду

улесливий, підступний

“сліпа” любов до Ізидори

корисливий, бездушний,
невдячний

гордий, завзятий,
упертий

лякливий, не сприймає
революційних пісень

ТЕСТОВІ

ЗАВДАННЯ:

1. Країна, в якій відбуватимуться події казки:

- а) Франція; б) невідома; в) фантастична;
- г) Англія.

2. Хто раз у раз відвідував поета?

- а) Селянські діти; б) молодь; в) місцеве панство; г) люди похилого віку.

3. Герой твору не відчував ні голоду, ні холоду, бо отримував допомогу від:

- а) Господа ; б) простого люду; в) кобзарів;
- г) князя.

4. Поет не сподобався лицарю через те, що він:

- а) образив лайливим словом вельможу;
- б) відмовився піднятися, бо лежав на самісінькій стежині;
- в) виявився розумнішим за пана;
- г) не став на коліна перед ним.

5. Музичний інструмент, за допомогою якого поет мав можливість продемонструвати свою майстерність:

- а) сопілка;
- б) гармонь;
- в) гітара;
- г) мандоліна.

6. Щастя для поета – мати:

- а) великий гононар за свої поезії;
- б) волю;
- в) графство;
- г) повагу до себе від лицаря.

7. Щоб привернути до себе увагу Ізідори, Бертольдо вирішує для неї:

- а) виконати серенаду; б) станцювати;
- в) запропонувати поїхати з ним на полювання;
- г) подарувати смарагд.

8. «Не легким полюванням» для лицаря Бертольдо було:

- а) спіймати пташку; б) дібрати ноти для виконання музики; в) скласти поезію; г) віднайти музичний інструмент.

9. Яку подяку отримав Бертольдо від Ізідори, виконуючи для неї серенаду?

- а) Перстень; б) маленьку хустку; в) червоне яблуко; г) квітку троянди.

10. Після виконання серенади у Бертольда зникла:

а) туга; б) лиха думка; в) надія; г) жорстокість.

11. У військовому поході солдат розважала:

а) пісня; б) музика; в) Ізідора; г) вільна думка.

12. Залишивши рідний край воїни відчули:

а) тугу за Батьківщиною; б) смертельну небезпеку; в) радість від того, що тепер матимуть можливість отримати багато